

Стоян О.Ю.

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ПІДПРИЄМСТВ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Вступ. Багатогранність інвестиційної діяльності як соціально-економічного явища вимагає постійного вдосконалення і розвитку науково-теоретичних і методичних засад управління нею, тобто глибокого пізнання, системно-образного подання і практичної матеріалізації, а отже, уточнення і доповнення положень нової управлінської парадигми, що є адекватною сучасним умовам і особливостям функціонування підприємств харчової промисловості у швидкозмінному, трансформаційному середовищі економіки України. Проблема підвищення ефективності інвестиційних проектів постійно знаходиться в центрі уваги як іноземних, так і вітчизняних вчених-економістів. Серед яких значний внесок у дослідження теми інвестиційної діяльності внесли Барнес С.Т., Гитман Л. Дж., Джонк М.Д., Шарп У.Ф., Боди З., Кейнс А., Маркус А. В Україні цю проблему розробляють багато вчених, а саме І.А. Бланк, Л.М. Борщ, А.Ф. Гойко, С.О. Гуткевич, М.П. Денисенко, Т.Л. Мостенська, А.С. Музиченко, А.А. Пересада, В.Г. Федоренко, Д.М. Черваньов, А.В. Череп, О.М. Ястремська. В працях науковців висвітлено окремі аспекти проблеми регулювання інвестиційної діяльності підприємств.

Але в цих працях залишається невирішеною проблема чіткого визначення стратегічного управління інвестиційною діяльністю. Ефективна розробка стратегічної спрямованості інвестиційних проектів підприємств повинна ґрунтуватись на системі сформованих цілей і здійснюватись шляхом послідовного визначення співвідношення різних форм інвестування на окремих етапах перспективного періоду; за галузевою та регіональною спрямованістю інвестиційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Визначення співвідношення різних форм інвестування для конкретних підприємств залежить передусім від функціональної спрямованості їхньої діяльності на окремих етапах перспективного періоду. Підприємства переробної промисловості інвестують кошти переважно у реальні активи, наприклад, шляхом здійснення капітальних вкладень, купівлі об'єктів приватизації тощо. Реальні інвестиції забезпечують підприємствам порівняно високі темпи розвитку, оскільки в кінцевому підсумку сприяють освоєнню виробництва нових видів продукції, підвищенню їх конкурентоспроможності, і тим самим – проникненню на нові ринки збуту. Якщо виникає необхідність встановлення контролю за діяльністю окремих підприємств-партнерів або навіть конкурентів, то послідовно варто скуповувати їхні акції, тим самим збільшуючи обсяги фінансових інвестицій зацікавленого підприємства. Тимчасово вільні кошти названих підприємств також можуть бути вкладені у короткотермінові фінансові інвестиції.

Частка фінансових інвестицій великих компаній, як правило, є порівняно більшою, ніж у невеликих та середніх підприємств, інвестиційна діяльність яких більшою мірою пов'язана з реальними інвестиціями.

Отже, залежно від стадії життєвого циклу та розміру підприємства, що здійснює виробничу діяльність, співвідношення різних форм інвестування істотно коливається у тривалій перспективі.

Основною формою довготермінової інвестиційної діяльності інституційних інвесторів є інвестування в акції, облигації, ощадні сертифікати та інші фондові інструменти. Частка реального інвестування у таких компаній може коливатися тільки в межах, дозволених законодавством для кожної з цих груп інвесторів.

Оскільки ефективність реального інвестування істотно залежить від економічного стану в країні, то в умовах складної ринкової кон'юнктури, частих змін податкового законодавства, нестабільності й непередбачуваності загального економічного розвитку, як правило, спостерігаються деякі тенденції до зміни співвідношень у формах інвестування на користь короткотермінових фінансових інвестицій. При цьому дохідність від таких інвестицій має бути достатньою, щоб компенсувати втрати, пов'язані з інфляційними явищами (тільки за цих умов фінансові інвестиції будуть вважатися ефективними). Таким чином, рівень інвестиційних ризиків у країні впливає як на кон'юнктуру окремих сегментів інвестиційного ринку, так і на співвідношення різних форм інвестування на підприємствах.

Галузева спрямованість інвестиційної діяльності визначається у межах загальної стратегії економічного розвитку підприємства. Оскільки найбільш складним завданням у процесі розробки інвестиційної стратегії є прогнозування інвестиційної діяльності підприємства на тривалу перспективу, визначати її галузеву спрямованість найдоцільніше в декілька етапів.

Спочатку необхідно дослідити ефективність галузевої концентрації інвестиційної діяльності. За сприятливих умов стратегія галузевої концентрації дає інвесторам змогу підвищити темпи виробничого розвитку підприємства, забезпечити збільшення його капіталу та підвищення загального рівня добробуту акціонерів. Проте, як відомо, концентрація, на відміну від стратегії диверсифікації, пов'язана з більш високим ризиком банкрутства підприємства, її застосовують переважно тільки на перших двох стадіях життєвого циклу продукції (період новизни і сучасності продукції, коли є значний потенціал для зростання підприємства) та переважно у виробництві наукомісткої продукції або нової продукції для задоволення широкого кола споживачів.

У міру задоволення потреби споживачів у продукції та її старіння на третій стадії життєвого циклу на зміну стратегії концентрації має прийти стратегія галузевої диверсифікації інвестиційної діяльності.

На наступному етапі передбачається визначення напрямків диверсифікації інвестиційної діяльності підприємства в межах окресленої галузевої концентрації. Така диверсифікація (з обов'язковим урахуванням оцінки прогнозованого розвитку окремих галузей) безпосередньо пов'язана з формуванням стратегічних зон господарювання підприємства, що здійснюється ще у процесі розробки його загальної стратегії еконо-

мічного розвитку. Зміст цього етапу полягає в тому, що підприємство, здійснюючи діяльність у низці суміжних галузей, об'єднаних спільним споживчим попитом, використовуваними сировиною або технологією, виокремлює певні самостійні господарюючі сегменти, або стратегічні зони господарювання, на яких лежить повна відповідальність за розробку асортименту конкурентоспроможної продукції та ефективність збутової стратегії.

Для великих та деяких середніх підприємств, що здійснюють свою діяльність упродовж тривалого періоду, актуальним є також дослідження доцільності різних форм диверсифікації інвестиційної діяльності в групах галузей, не пов'язаних між собою. На цьому етапі на основі оцінки прогнозованого розвитку окремих галузей (або їх груп) проводиться порівняння темпів перспективного розвитку та віддачі від інвестицій у традиційно вибраних підприємством галузях і можливості одержання більшої віддачі від інвестицій в інших галузях.

Регіональна спрямованість інвестиційної діяльності зумовлена розміром підприємства, тривалістю його функціонування та інвестиційною привабливістю окремих регіонів.

Можливості регіональної диверсифікації інвестиційної діяльності для малих та більшості середніх підприємств обмежені внаслідок недостатнього обсягу інвестиційних ресурсів, їхня діяльність у сфері реального інвестування переважно сконцентрована у межах одного регіону за місцем розташування інвесторів. Щодо фінансових інвестицій, то їх регіональна диверсифікація для таких підприємств у разі необхідності може бути врахована при формуванні портфеля фінансових інвестицій.

Збільшення потреби в регіональній диверсифікації інвестиційної діяльності виникає в міру становлення підприємства, його розвитку та розширення господарської діяльності, збільшення обсягів виробництва продукції, що, як правило, потребує значного часу, а отже, залежить від тривалості функціонування підприємства, стадії його життєвого циклу.

Визначаючи інвестиційну привабливість окремої сфери діяльності потрібно враховувати комплекс факторів, що становлять зовнішні умови інвестиційного проекту:

- важливість галузі (значення продукції для задоволення внутрішніх потреб країни, частка галузі або конкретної продукції у валовому внутрішньому продукті, основні споживачі продукції, частка експорту продукції, залежність галузі від імпорту);
- рівень конкуренції в галузі (наявність монополістів у галузі, особливості та потенційні можливості обсягів ринку збуту продукції, тощо);
- рівень державного втручання в розвиток галузі (включаючи можливість отримання податкових пільг, прискореної амортизації, державних субсидій та дотацій тощо);
- соціальна значущість сфери діяльності (кількість робочих місць, середня заробітна плата, діяльність профспілок, статистика страйків і збитків від них, регіональне розташування виробництв та екологічна безпека);
- фінансові умови роботи галузі (загальна прибутковість, середня рентабельність інвестицій, рівень галузевих інвестиційних ризиків, терміни оборотності активів, їх ліквідність, а також сталість галузі щодо загального економічного стану в країні).

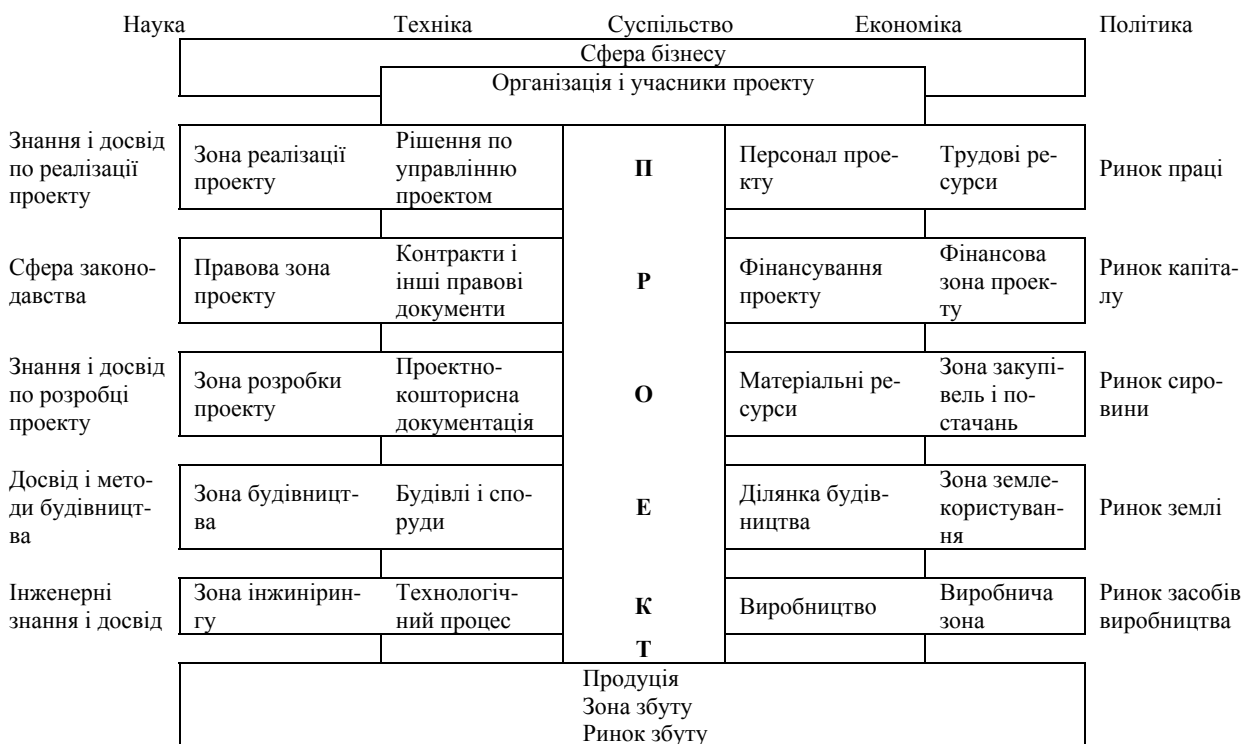

Рис. 1. Середовище розробки та реалізації інвестиційного проекту.

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ ПІДПРИЄМСТВ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Керованість інвестиційних проєктів залежить від того, наскільки ефективно буде проведено аналіз внутрішніх та зовнішніх умов функціонування об'єкту управління, з метою продукування управлінських дій, що є актуальними і адекватними. Структуру середовища розробки та реалізації інвестиційних проєктів нами запропоновано на Рис 1

Управління інвестиційними проєктами переробного підприємства варто здійснювати відповідно до таких принципів:

- Забезпечення ефективності всіх сфер діяльності підприємства прямо або опосередковано пов'язано з вибором напрямів і форм інвестування, забезпеченням росту ефективності операційної діяльності, оптимальним фінансуванням інвестиційних проєктів, що визначає необхідність органічної інтегрованості управління інвестиційною діяльністю з іншими функціональними системами і загальною системою управління підприємством.
- Всі управлінські рішення в області формування і реалізації інвестицій тісно взаємопов'язані і справляють прямий або опосередкований вплив на кінцеві результати фінансової діяльності підприємства. Тому управління інвестиціями повинно розглядатися як комплексна функціональна система управління, яка забезпечує розробку взаємозалежних рішень, кожне з яких вносить свій вклад в загальну результативність діяльності підприємства.
- Системі управління інвестиційною діяльністю має бути притаманним високий динамізм, який враховує зміни факторів зовнішнього середовища, потенціалу формування фінансових ресурсів, темпів економічного зростання, форм організації виробничої і фінансової діяльності, фінансованого стану і інших параметрів функціонування підприємства.
- При наявності альтернативних проєктів управлінських рішень їх вибір для реалізації повинен базуватися на системі критеріїв, які визначають інвестиційну ідеологію, інвестиційну стратегію або конкретну інвестиційну політику підприємства в сфері функціональних систем управління. Ці критерії встановлюються самим підприємством.
- Будь-які проєкти інвестиційних рішень повинні бути відхилені, якщо вони суперечать місії підприємства, стратегічним напрямкам його розвитку, підривають економічну основу ефективного розвитку інвестицій у майбутньому періоді.

Ефективна система управління інвестиціями, організована з урахуванням цих принципів, створює основу високих темпів розвитку підприємства, досягнення необхідних кінцевих результатів інвестиційної діяльності і постійного зростання його ринкової вартості.

Висновки. Основні завдання управління інвестиційною діяльністю тісно взаємопов'язані та взаємозумовлені. Зокрема, забезпечення високих темпів розвитку підприємств можна досягти як шляхом вибору і здійснення високоприбуткових інвестиційних проєктів, так і прискоренням реалізації інвестиційних програм. У свою чергу, максимізація чистого прибутку від інвестиційної діяльності може супроводжуватися і значним підвищенням інвестиційних ризиків, звідси впливає необхідність оптимізації цих показників. Зрештою, мінімізація інвестиційних ризиків одночасно є необхідною умовою забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства у процесі здійснення інвестиційної діяльності.

Джерела та література

1. Грідасов В.М. Інвестування : навчальний посібник / Грідасов В.М., Кравченко С.В., Ісаєва О.Є. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 164 с.
2. Пшик Б.І. Інвестування підприємницької діяльності. Регіональний аспект дослідження : монографія / Пшик Б.І. – Львів: Львівській банківській інститут НБУ, 2005. – 275 с.
3. Шарп У.Ф. Інвестиції : учебник [пер. с англ.] / Шарп У.Ф., Александер Г. Дж., Бэйли Д.В. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 1028 с.
4. Ястремська О.М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади : монографія. 2-ге вид. / Ястремська О.М. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 488 с.

Юрьевская Е.М.**ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ТУРИСТИЧЕСКИХ ПОТОКОВ В ГОСТИНИЧНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ СЕВАСТОПОЛЬСКОГО РЕГИОНА**

В настоящее время туризм стал одной из основных международных торговых категорий. Доход от туристической деятельности за данными ВТО занимает четвертое место после топливной, химической и автомобильной промышленности. Доходы от туризма, в том числе и международного начиная с 1950 года и включая 2007 год, возросли с 25 миллионов до 903 миллионов (6,6% на 2006 год) [1]. Это обусловлено тем, что в последние десятилетия во всем мире в туристическом бизнесе наблюдается экспоненциальный рост туристов. При этом число международных туристов в среднем возрастает на 6% ежегодно [2]. Развитие туристической деятельности в Украине не характеризуется постоянным приростом количества туристов [3]. Которые определяют туристические потоки в регионах. Анализ туристической деятельности гостиничных предприятий становится необходимостью, поскольку способствует изучению факторов стабильности роста и позволяет проводить прогнозные оценки. Одним из основных объектов анализа туристической дея-